

Hvorfor mener vi at FSC-standarden er et steg i riktig retning?

Kanskje liker du å gå tur, plukke bær og sopp, oppleve og lete etter skogens skjulte skatter i form av planter og dyr, eller bare oppleve skogens ro? Kanskje er du opptatt av hvor utrolig viktig skog er for å opprettholde naturlige prosesser og naturmangfold? Eller kanskje du er en skogeier som ser på skogen som en del av din familiearv som det er viktig å opprettholde, som natur- og turområde eller som en inntektskilde og arbeidssted. Mange har et sterkt forhold til skog, men vår tilnærming og hva vi verdsetter mest er forskjellig fra person til person.

Skogen er ikke bare til fordi vi liker den, den er et utrolig variert, komplisert og livsviktig system som opprettholder og regulerer mange av de forskjellige naturlige prosessene som holder i gang og gir liv til den naturen vi omgir oss med og som vi er en del av.

Vår bruk og høsting av ressurser fra skogen, inkludert tømmer til bygg og energi, har foregått siden de første menneskene kom til landet. Derimot har omfanget, utbredelsen og driftsform endret seg drastisk, og i dag gjennomføres over 90 prosent av alle årlige hogster som flatehogst, selv om det også finnes andre typer driftsformer. Det mange kanskje ikke er klar over, er at det for det meste er frivillige sertifiseringsordninger og deres krav til bærekraftig drift som styrer og setter krav til hvordan skogsdrift skal gjennomføres og hvilke miljøhensyn som må tas. En av disse sertifiseringsordningene er Forest Stewardship Council (FSC).

Sertifiseringsordninger gjør forbrukerne og andre mellomledd i verdikjeden i stand til å velge produkter og råvarer som det er satt visse krav til produksjonen av. For skogens del handler det mye om planlegging og tilpassing av hogster, og hvilke miljøhensyn som må tas. Hvordan en skal redusere påvirkningen på truede arter, spare de elementene i skogen som er viktige for mangfoldet, som blant annet død ved, myrområder, hekkeplassene til sjeldne eller hensynskrevende arter, og hvor mye av skogen som skal settes av til naturformål. Skogen er hjem for halvpartene av de tusener av arter som er påvist i Norge, og nesten halvparten av alle artene som er listet som truet i den norske rødlista for arter. Fordi ulike arter stiller ulike krav til sitt levested, særlig de sære og truede artene, er det viktig å ta vare på hele bredden av variasjon som finnes i skogen, slik som skogtyper, vegetasjon og strukturer, for å stoppe tapet av naturmangfold. Norske miljøorganisasjoner har lenge vært misfornøyd med kravene til miljøhensyn som stilles til skogsdrift. Derfor har WWF Verdens naturfond og Sabima siden 2017 deltatt i et flerfaglig samarbeid med representanter for skogbruk, fagforening, friluftsliv og urbefolkning for å utvikle en norsk FSC-standard.

Bærekraft, en blanding av miljø, økonomi og sosiale hensyn

I forbindelse med høringene til utkastet til FSC-standard, har det kommet mange kritiske tilbakemeldinger fra andre deler av miljøbevegelsen om at miljøhensynene som er beskrevet i utkastet til FSC standarden er langt fra strenge nok, og at de nye kravene fremdeles åpner for intensiv drift og hogst i sårbare områder. Vi er enige i at miljøkravene kunne vært langt strengere, men FSC standarden er en bærekraftstandard med krav til miljøverdier, økonomisk lønnsomhet, HMS, friluftsliv og samiske rettigheter, og ikke en ren miljøstandard. Det unike med FSC er nettopp flerpartssamarbeidet, at representanter for både miljø, næring og sosiale interesser deltar på like vilkår. Dette fører til at standarden er et resultat av ulike kompromiss mellom deltagerne i prosessen, og at ingen kan få alle sine ønsker oppfylt. Enigheten i standarden er summen av mange små og store seire og tap.

Hva har blitt bedre for naturen?

Det har vært mange lange og vanskelige, men også viktige diskusjoner på veien. Vi mener selv at standarden inneholder flere viktige forbedringer i forhold til miljøkrav som stilles til dagens skogbruk. Blant de viktigste vi vil trekke frem er bevaring av 10 prosent av skogeiendommen, restriksjoner på hogst i hekketiden, tydeligere fokus på bevaring av sårbar natur, og forbud mot bruk av fremmede treslag. Det har også blitt tydeligere krav til kartlegging og dokumentasjon, samt å legge mer til rette for tiltak som reduserer de negative konsekvensene for skognaturen.

Det er viktig å fortsette arbeidet med å utvikle et skogbruk som setter strenge krav til miljøhensyn og til å opprettholde en større del av den naturlig variasjonen i skogsmiljø. Å ta hensyn til, og bevare miljøverdiene og skape et variert skogsmiljø representerer ikke bare en innskrenking av en skogeiers frihet, og et hinder for å intensivere tømmerproduksjon og fremtidig avkastning, men vil i det lange løp også kunne øke den økonomiske sikkerheten til en skogeier. Flere produsenter etterspør og setter allerede krav om FSC-sertifisert trevirke i sine produkter, og man vil ha flere bein å stå på når marked og krav endrer seg. Å utvikle og opprettholde en variert og mangfoldig skog vil også kunne redusere risikoen og skadeomfanget av skogskader og produksjonstap forårsaket av de endrede forholdene som klimaendringene vil føre med seg. En variert skog er en frisk, robust og levende skog som bedre tåler ekstreme hendelser som tørke og flom. En skog med et stort mangfold av planter og dyr vil være mindre utsatt for store skadedyrangrep fordi den rommer flere av disse artenes naturlige fiender.

Sertifisering er en start

I dag legges mye av ansvaret for miljøhensyn i skogbruket på skogsertifisering, mens selve lovverket er svakt når det kommer til miljøhensyn og muligheten for sanksjoner. FSC vil aldri alene kunne være løsningen på alle utfordringene med å ta bedre vare på skogens naturmangfold, men må sees på som ett av flere verktøy som kan bidra til at endringene går i riktig retning. Sertifiseringsordninger er frivillige, og det er helt opp til hver enkelt skogeier å sertifisere seg.

Ved siden av mer miljøhensyn i sertifiseringsordningene er innstramming av lovverk, strengere kommunal styring og overvåkning, bedre og mer systematisk kartlegging av naturverdier i skogen, samt fortgang i skogvernprosessen mot målet om 10 % vern andre viktige tiltak som må til for å sikre de største miljøverdiene i skogen. For den store nedgangen vi ser i naturen verden over gjelder også i Norge. Bit-for-bit svekkes naturen og den blir fattigere, mer ensartet og mindre i stand til å opprettholde alle de tjenestene og produktene den gir oss, inkludert å håndtere effekten av klimaendringer. En rik og robust natur vil sikre vårt livsgrunnlag for nåværende og kommende generasjoner. Derfor er hensyn som bidrar til å ta bedre vare på skogen veien å gå.